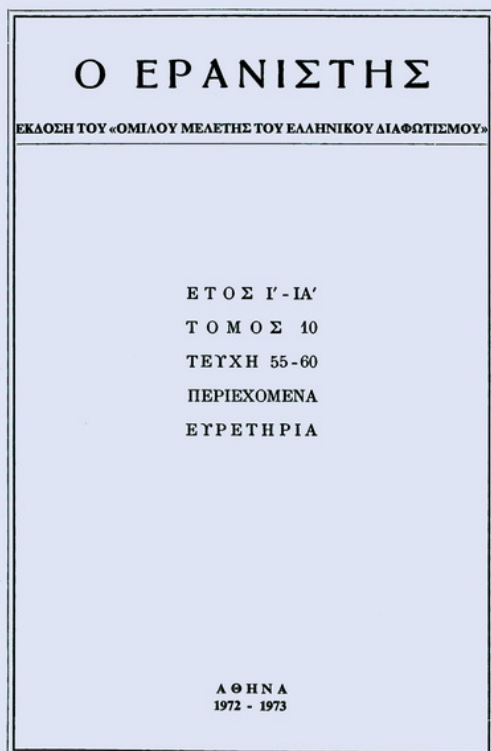

The Gleaner

Vol 10 (1973)

Ταξιδιωτικές ενθυμήσεις από ιερατικό δίπτυχο
της μονής Ομπλού Πατρών

Αγαμέμνων Τσελίκας

doi: [10.12681/er.9481](https://doi.org/10.12681/er.9481)

Copyright © 2016, Αγαμέμνων Τσελίκας

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Τσελίκας Α. (2016). Ταξιδιωτικές ενθυμήσεις από ιερατικό δίπτυχο της μονής Ομπλού Πατρών. *The Gleaner*, 10, 23-27. <https://doi.org/10.12681/er.9481>

ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΙΕΡΑΤΙΚΟ ΔΙΠΤΥΧΟ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΟΜΠΛΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

Στὴ μονὴ Ὁμπλοῦ¹ τῶν Πατρῶν μεταξὺ τῶν 15 περίπου χειρογράφων κωδίκων, τῶν ὁποίων πληρέστερο κατάλογο ἔχω ἀρχίσει νὰ συντάσσω, εὐρίσκεται καὶ ἓνα ἱερατικὸ δίπτυχο, προσερχόμενον ὅπως καὶ ἄλλα χειρόγραφα, ἀπὸ τὴν μονὴ τῶν Ἀγ. Πάντων Τριταίας,² ποὺ ὑπάγεται στὴν ἴδια ἐπαρχία. Τὸ δίπτυχο αὐτὸ ἔχει 80 σχῆμα, ἀποτελεῖται ἀπὸ 10 περίπου φύλλα μὲ ὀνόματα γιὰ τὴν Πρόθεση καὶ ἡ στάχωση τοῦ εἶναι κοινὴ μὲ ἓνα ἀπλὸ δερμάτινο κάλυμμα.

Τὸ κείμενο, ποὺ ἐδῶ δημοσιεύομε, καταλαμβάνει ὅλο τὸ πρῶτο φύλλο καὶ συνεχίζει στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ δερμάτινου ὀπισθοφύλλου ἕως τὸ τέλος.

Οἱ σημειώσεις αὐτές, ποὺ φυσικὰ δὲν ἔχουν κανένα ἰδιαίτερο σκοπὸ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀπλὴ ἐνθύμηση, ἐκφράζουν μὲ ἀπλότητα καὶ χωρὶς λεπτομέρειες τίς πρὸ σημαντικῆς ἐντυπώσεις ποὺ εἶχαν μερικοὶ ταξιδιώτες, ἱερωμένοι οἱ περισσότεροι, στὸ δρόμο τους ἀπὸ τὴ μονὴ τῶν Ἀγ. Πάντων γιὰ τὴν Ἱερὴ Πόλη τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ὁ γραφέας τῶν ἐνθυμήσεων αὐτῶν, ἓνας ἀπὸ τοὺς ταξιδιώτες, ἂν καὶ δὲν ἀναφέρεται, εἶναι ὁ ἰδρυτὴς τῆς μονῆς τῶν Ἀγ. Πάντων Νεκταρίου.³ Τοῦτο φαίνεται ὅχι μόνον ἀπὸ τὴν παραβολὴ τῆς γραφῆς μὲ ἄλλα αὐτόγραφα τοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μιὰ σημείωση τοῦ ἴδιου σ' ἓνα Γεροντικὸ τῆς μονῆς τῶν Ἀγ. Πάντων στὸ φ. 153^r, ποὺ λέγει ὅτι: «Ἐγράφη τὸ παρὸν δι' ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς καὶ ἀχρείου Νεκταρίου μοναχοῦ ἐν τῇ Ἀγίᾳ

1. Γιὰ τὴν ἱστορίαν τῆς μονῆς Ὁμπλοῦ βλ. α) Στεφ. Ν. Θωμοπούλου, *Ἡ ἱερὰ μονὴ τοῦ Ὁμπλοῦ*, ἐν Πάτραις 1903, β) Λίνου Πολίτη, *Ἡ μονὴ Ὁμπλοῦ κοντὰ στὴν Πάτρα*, «Πελοποννησιακὰ» Α' (1956), σσ. 238-252, ὅπου καὶ σύντομος κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς μονῆς, καὶ γ) Κ. Τριανταφύλλου, *Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῶν Πατρῶν*, Πάτραι 1959, λ. Ὁμπλός, σσ. 444α - 449β.

2. Καὶ γιὰ τὴ μονὴ αὐτὴ βλ. Κ. Τριανταφύλλου, ὁ. π. λ. «Ἄγιοι Πάντες Τριταίας, σσ. 22α - 24β. Στὴ μονὴν αὐτὴ ὑπάρχουν 106 λυτὰ ἔγγραφα καὶ 31 χειρόγραφα, τῶν ὁποίων ἐτοιμάζω ἤδη τοὺς καταλόγους.

3. Γιὰ τὴν προσωπικότητα αὐτοῦ τοῦ Νεκταρίου βλ. Χρ. Παναγοπούλου, *Ἡ ἱστορία τοῦ παροσιωτάτου Νεκταρίου, κτήτορος τῆς Μονῆς τῶν Ἀγίων Πάντων*, Πάτραι 1926.

Πόλει Ἱερουσαλήμ, εἰς τὴν Λαύρα τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ ἡγιασμένου. Ιψλθ'⁴ Δεκεμβρίου ἐτελειώθη».

Ιψλθ'⁵ Ἰουλίου 10

Ἐμνησεύσαμεν⁶ διὰ τὴν Ἀγίαν Πόλιν Ἱερουσαλήμ καὶ πηγαίνοντας εἰς τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον εἰς τοῦ Φίλια⁷ ἐκάμαμεν ἡμέρας ἕξι. Καὶ μνησεύοντας ἀπὸ ἐκεῖ ὃ τε πνευματικὸς ὁ κυρ - Συμεὼν, ὁ παπα - κυρ Θεοδόσιος καὶ ὁ παπα - κυρ - Εὐγένιος, ὁ παπα - Νεκτάριος ἡγούμενος τῆς Ἀγίας Λαύρας⁸ καὶ Ἰωάννης ὁ Κερπινιώτης⁹ πηγαίνοντας εἰς Δροπολιτζὰ ἐμείναμεν δέκατρεῖς μέρας. Καὶ εὐρίσκοντάς μας πολλοὶ πειρασμοί, διότι ὁ ἡγεμὼν, τοντέστι ὁ πασᾶς, ὁ χοσνατάρης τοῦ ἄνωθεν ἡγεμόνος, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ὁ ἀρχοντας, ὁ δραγονμάνος κυρ - Σωτηράκης, ἐμποδίζοντάς μας διὰ πολλὰς ἀφορμὰς, διὰ τὰς ἀνωμαλίας τοῦ καιροῦ, τουτέστιν τοὺς πολέμους. Ὅμως ὁ Κύριος ἠθέλησεν καὶ μᾶς ἔδωσεν ἄδειαν.

Ὁ πνευματικὸς κυρ - Συμεὼν καὶ ὁ Νεκτάριος, ἡγούμενος τῆς Ἀγίας Λαύρας, ἐγύρισαν ὀπίσω διὰ κάποιες εὐλογες πρόφασες καὶ διὰ τὴν σπάνην τῶν χρημάτων. Ἐμείναμεν μόνον οἱ πέντε, παπα - κυρ - Θεοδόσιος, παπα - κυρ - Ἀγάπιος, ὁ παπα - κυρ - Εὐγένιος καὶ ὁ κυρ - Ἰωάννης καὶ ὁ ἀρχιεὶς καὶ εὐτελὴς ὁ γράφας ταῦτα.

Ἐμνησεύσαμεν ἀπὸ τὴν Δροπολιτζὰ πρώτη Αὐγούστου καὶ ἐπήγαμεν εἰς τὸ Κῦβερι καὶ ἐκάμαμεν ἡμέρας ἕξι. Καὶ ἐμνησεύσαμεν ἀπὸ τὸ Κῦβερι ἕξι Αὐγούστου καὶ ἐπήγαμεν εἰς τὸ Ἀνάπλι καὶ ἐμείναμεν μίαν ἡμέραν, καὶ διὰ ξηρᾶς ἐπήγαμεν στὸ μοναστήρι στὸν Ἅγιον Δημήτριον.¹⁰ Καὶ ἀπὸ τὸ Ἀνάπλι ἐπήγαμεν εἰς Σπέτζες καὶ ἐμείναμεν δύο ἡμέρας. Εἴτα ἐπήγαμεν εἰς τὴν Ὑδρα, εἰς τὸ ξερόνησον, καὶ εὗρομεν πλῆθος

4. γρ. ,αψλθ' = 1739.

5. γρ. ,αψλθ'

6. Ἐννοεῖ τὸν ἑαυτό του καὶ τὸν συνάδελφό του στὴν ἴδια μονὴ ἱερομόναχο Ἀγάπιο, γραφέα μερικῶν κωδίκων ποῦ εὐρίσκονται τώρα στὶς μονὲς τῶν Ἀγ. Πάντων καὶ τοῦ Ὁμπλοῦ.

7. Μονὴ ὑπαγομένη στὴν ἐπαρχία Καλαβρύτων. Βλ. Γεωργίου Παπανδρέου, *Καλαβρυτινὴ Ἐπετηρίς...*, Ἐν Ἀθήναις, 1906, σσ. 274 - 276.

8. Ο Γ. Παπανδρέου στὴν πιδ πάνω Ἐπετηρίδα του δίνει στὴ σ. 107 ἓνα

κατάλογο τῶν ἡγουμένων τῆς Ἀγίας Λαύρας ἀλλὰ παρουσιάζει ἓνα κενὸ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1712 - 1735, κατὰ τὰ ὁποῖα πιθανῶς ἡγουμένευσεν ὁ ἀναφερόμενος Νεκτάριος.

9. Καταγόμενος ἀπὸ τὸ χωρίο Κερπινὴ τῶν Καλαβρύτων. Βλ. Γ. Παπανδρέου, ὁ. π., σσ. 234 - 236 καὶ Στ. Ν. Θωμοπούλου, *Περὶ Κερπινῆς*, π. «Ἀρχαῖκά» Γ' (1939) 3 - 4.

10. Πρόκειται γιὰ τὴ Μονὴ Ἀγ. Δημητρίου τοῦ Καρακαλᾶ κοντὰ στὸ Ναύπλιο.

ἀγρίων γαιῶδων καὶ ἀκόνια πολλὰ καὶ ἄλλο οὐδέν. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὴν Τζιά. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς Γιοῦρα καὶ εὗρομεν πλῆθος ἀγρίων γίδων καὶ τράγων καὶ μᾶς ἄντησαν ἔμπροσθεν κλέπτες· πλὴν τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ ἐμείναμεν ἀβλαβεῖς. Καὶ ἤλθαμεν εἰς τὴν Ἄνδρον ἔξωθεν καὶ τὸ Κάβο - Τόρο.¹¹ Καὶ ἐδιάβημεν τὸ κανάλι τῆς Χίου καὶ ἐφθάσαμεν εἴκοσι Ἀγνούστου μὲ τὸ νὰ μᾶς ἐκράτησαν οἱ καιροὶ ἔξω. Καὶ τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ Ἀγνούστου ἐφθάσαμεν στὴν Χίο.

Ἐμνησεύσαμεν ἀπὸ τὴν Χίο εἰκοσιοκτὼ μὲ ταρτάνα Φραντζέζικην· ἐδώσαμεν ναύουλον ριάλια πέντε. Εἴκοσι ἐννέα Ἀγνούστου ἐφθάσαμεν στὴν Ἐφεσον, εἰς τὸ μέρος τῆς Ἀνατολῆς. Τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου εἴμεσθεν στὴν Κῶ. Δύο τοῦ παρόντος εἴμεσθεν στὴν Ρόδο, κάστρον μεγάλον καὶ φοβερόν. Τέσσαρες Σεπτεμβρίου ἐμνησεύσαμεν ἀπὸ τῇ Ρόδο καὶ ἐπλεύσαμεν τὰ μεγάλα ἐκεῖνα καὶ φοβερὰ πελάγη. Ἐκάμαμεν στὸ Ἀρζηπέλαγο ἡμερόνυχτα 4, ὅπου δὲν εἶδαμεν στεριὰν καὶ ἀέρας πρίμος, μίλια 500, καὶ τῇ ἐβδόμῃ τοῦ παρόντος ἐφθάσαμεν στὴν Κύπρο, Παρασκευὴ βράδν. Καὶ τὸ Σάββατο, ὀκτὼ Σεπτεμβρίου, ἐπήγαμεν εἰς τὸν τάφον τοῦ τετραήμερου Λαζάρου¹² καὶ ἐλητουργήθημεν καὶ ἐκατεβήκαμεν στὸν τάφον σκαλιὰ ἔξι. Εἶτα ἀπομεσήμερα ἐπήγαμεν στοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος τοῦ Τριμυθοῦντος καὶ ἐμείναμεν μίαν νύκτα. Εἶτα ἐμισεύσαμεν ἀπὸ τὴν Κύπρο ἡμέρα Κυριακὴ δέκα Σεπτεμβρίου διὰ τὴν Ἰόπην, ἥγουν τὸν Γιάφα. Ἐσώσαμεν στὸν Γιάφα 13 τοῦ αὐτοῦ.

1740

Ἐβγήκαμεν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ τὴν Δευτέραν τοῦ Ἀντίπασχα, Ἀπριλίου δέκα τέσσαρες. Ἀπριλίου 23 ἐφύγαμεν ἀπὸ τὴν Ἰόπην μὲ τὸ καράβι Φραντζέζικον· ἐδώσαμεν ναύουλον γρόσια εἴκοσι δύο νὰ μᾶς ἐβγάλουνε στὴν Χίο.

Τὴν πρώτη Μαΐου ἐπιάσαμεν εἰς τὸν Φοίνικα· εἰς ἓνα μέρος τῆς Ἀνατολῆς Φοίνικα ὀνομαζόμενον συμὰ εἰς τὰ Μύρα τῆς Λυκείας. Μὲ τὸ νὰ μᾶς ἐμπόδισεν ὁ καιρὸς ἐκάμαμεν ἡμέραν μίαν. Εἶτα ἐμνησεύσαμεν. Μαΐου ὀκτὼ ἀράξαμεν στὴν Ρόδο. Μαΐου 11 ἐφύγαμεν ἀπὸ τὴν Ρόδο. Μαΐου 13 ἐπεράσαμεν ἀπὸ τὴν Κῶ ἐσπέρας καὶ Λέρο καὶ Πεδινό¹³. 14 τοῦ παρόντος ἐπιάσαμεν στὴν Σάμο, τὴν παραμονὴ τῆς Ἀναλήψεως. 15 τοῦ αὐτοῦ, τὴν ἡμέραν τῆς Χριστοῦ Ἀναλήψεως πρὸς ἐφύγαμεν ἀπὸ

11. γρ. Κάβο ντ' Ὄρο.

12. Γιά τὸν τάφο αὐτὸν βλ. Ἀνδρέα Μιτσιδῆ, Ὁ τάφος καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἀγίου Λαζάρου ἐν Λάρακι Κύ-

πρου, Θ.Η.Ε. τ. 8ος, λ. Λάζαρος (Ἀγιος).

13. γρ. Πάτινο, κοινὴ ὀνομασία τῆς Πάτμου.

τῇ Σάμο. 16 τοῦ αὐτοῦ ἐφθάσαμε στὴ Χίο. 20 Μαΐου ἐμνησεύσαμεν ἀπὸ τὴν Χίον (καίτι ὑδροιώτικον). Ἐφθάσαμεν ἕως εἰς τὸ Βενετικόν. Μᾶς ἐξόρισεν ὁ καιρὸς· ἐγυρῖσαμεν ὀπίσω στοῦ Πασᾶ τὸ λιμάνι¹⁴ τὴν εἰκοστήν πρώτην Μαΐου τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου. Εἰκοστή δευτέρα Πέμπτη βράδυ ἐφύγαμεν ἀπὸ τοῦ Παπᾶ τὸ λιμάνι. 23 τοῦ αὐτοῦ, Παρασκευὴ πέμπτη ὥρα ἀράξαμεν στὴν Ἰκαρίαν· ἐμείναμεν ἕως τὸ βράδυ. 24 Σάββατον ἐπεράσαμεν τὴν Μύκονο, τὴν Ἄνδρο, τὴν Ναξίαν, τὴν Πάρο. Τὸ βράδυ ἐφθάσαμεν στὴν Τήρο ξημερῶνοντας τῆς Ἀγίας Πεντηκοστῆς.

25 Μαΐου ἐμνησεύσαμεν ἀπὸ τὴν Τήρο τῆς Ἀγίας Πεντηκοστῆς. Ὥρα ἐνάτη ἐπεράσαμεν τὴ Σῶρο, τὰ Γιοῦρα. Πλησίον εἶναι ἡ Πάρο καὶ ἔχει μίαν ἐκκλησίαν μεγάλην μὲ ἑκατὸν πόρτες, Ἑκατονταπυλιανή, καθὼς φαίνεται εἰς τὸν νέον θησαυρὸν τῆς Ἀγίας Θεοκτίστης, καὶ ὅπου ἀσκήτεψε εἰς αὐτὸν τὸν ναὸν γυναῖκα ἄριστος. Εἶτα ἐφθάσαμεν στὴν Τζιά καὶ ἐμείναμεν μίαν νύκτα. Μαΐου 27 ἐμνησεύσαμεν ἀπὸ τὴν Τζιά, ἤλθομεν εἰς Μακρόνησον, ἐπεράσαμεν τὸ νησί Σαντζώρτζη.¹⁵

28 Μαΐου ἐπεράσαμεν τὴν Ὑδρα, τὴς Σπέτσες· τὸ βράδυ ἐφθάσαμεν στὸ Ἀνάπλι.

Παρόλο πού, ὅπως στὸ εἰσαγωγικὸ σημείωμα ἀναφέρεται καὶ ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση, τὸ κείμενο αὐτὸ ἀποτελεῖ μίαν ἀπλή ἐνθύμηση χωρὶς ἐπιμονὴ σὲ λεπτομέρειες, ὑπάρχουν μερικὰ ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα πού πρέπει νὰ σημειωθοῦν. Καὶ αὐτὰ εἶναι ὁ θαλασσινὸς δρόμος πού ἀκολουθοῦν οἱ ταξιδιωτὲς ἀπὸ τὸ Ναύπλιο ὠς τὴν Ἰόπη καὶ ἀντίστροφα, τὰ πλοῖα πού τοὺς μεταφέρουν καὶ τὰ ναῦλα πού πληρώνουν. Στὸν δρόμο τοὺς βασικὸς σταθμοὺς ἦταν ἡ Χίος. Ἀνεβαίνουν δηλ. βορειοανατολικά, περνοῦν ἀπὸ τὴς Σπέτσες, Ὑδρα, Γυάρο, Ἄνδρο καὶ φθάνουν στὴν Χίο. Κατόπιν κατεβαίνουν νότια καὶ νοτιοανατολικά καὶ ἀπὸ τὴν Ἐφεσο, Κῶ, Ρόδο καὶ Κύπρο καταλήγουν στὴν Ἰόπη. Στὴ Χίο πάλι καὶ στὴ μετάβαση καὶ στὴν ἐπιστροφή τοὺς ἀλλάζουν πλοῖο καὶ φυσικὰ πληρώνουν καινούργιους ναύλους. Ἡ διακίνησις μεταξὺ Χίου - Ἰόπης γίνεται μὲ πλοῖα Γαλλικά, «Φραντζέζικα», καὶ οἱ ναῦλοι εἶναι 5 ριάλια ἢ 22 γρόσια, πού δείχνουν ἴσως ἱστοιμίαν ἑνὸς ριαλίου πρὸς 4,5 γρόσια.

Ἡ εἰδησις ὅτι στὴν ἐπάνοδο χρησιμοποιοῦν «καίτι ὑδροιώτικον»,

14. Χωρὶς στὴ δυτικὴ πλευρὰ τῆς Χίου.

15. Εἶναι τὸ νησί Ἀγ. Γεώργιος μεταξὺ Ὑδρας καὶ Τζιᾶς.

δεῖγμα ὅτι ὑπῆρχε στὴν Ὑδρα ναυτικὴ κοινότητα, ἔρχεται σὲ ἀντίφαση μὲ τὴν παρατήρηση πὺλ ἔκαναν οἱ ταξιδιωτὲς στὴ μετάβαση, ὅτι τὴν βρῆκαν ἔρημη. Ὅπως δὲ ποτε θὰ ἀγκυροβόλησαν ἢ μακριὰ ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Ὑδρας ἢ σὲ ἓνα ἄλλο κοντινὸ νησάκι.

Ἡ παρατήρηση πάλι ὅτι στὴν ἐπάνοδο φεύγοντας ἀπὸ τὴν Ἰακρία πέρασαν τὴν Μύκονο, Ἄνδρο, Νάξο καὶ Πάρο καὶ κατέληξαν στὴν Τῆνο, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι σωστή, ἐκτὸς ἂν ἐννοήσωμε, ὅτι προσπέρασαν τὰ νησιά αὐτὰ σὰν ἡ Τῆνος νὰ βρισκόταν δυτικώτερα.

Στὸ Ναύπλιο τελειώνει ἡ περιγραφή τῆς διαδρομῆς, δὲν τελειώνει ὅμως τὸ ταξίδι. Δὲν θὰ θέλησε ἴσως ὁ προσκυνητὴς νὰ συνεχίσῃ τίς ἐνθυμήσεις του γιὰτὶ ἡ γνωστή του στεριά δὲν τοῦ προξενούσε τὸ ἐνδιαφέρον πὺλ τοῦ προξένησε τὸ «μεγάλον κάστρον καὶ φοβερόν» τῆς Ρόδου ἢ «τὰ μεγάλα ἐκεῖνα καὶ φοβερά πελάγη».

Ἀγαμέμνων Τσελίκας

ΠΑΡΑΣΧΟΛΗΜΑΤΑ

Η ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ (1829 - 1861)
ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΩΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ Θ. ΛΕΟΝΑΡΔΟΥ

Ὁ Θ. Λεονάρδος διετέλεσε πρῶτος Γραμματεὺς τῶν Ἑλληνικῶν Ταχυδρομείων διορισθεὶς τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1829 εἰς τὴν θέσιν ταύτην ταυτοχρόνως μὲ τὸν πρῶτον Γενικὸν Διευθυντὴν τῶν Ταχυδρομείων Α. Λουκόπουλον. Ὁ Θ. Λεονάρδος διετέλεσε βραδύτερον, ἀπὸ τὸ 1859 - 1877 Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν Ταχυδρομείων. Ἔργον του εἶναι ἡ «Γενικὴ Ἐκθεσις τῆς ὁργανώσεως καὶ τῆς προόδου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ταχυδρομικῆς Ὑπηρεσίας ἀπὸ τὸ 1829 μέχρι τῆς 1ης Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1861». Ἡ Ἐκθεσις αὕτη ἐκδοθεῖσα κατὰ τὸ 1862, εἶναι λίαν σπανία σήμερον, μνημονεύεται δὲ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βιβλιογραφίαν Γκίνη - Μέξα (ἀριθ. 9010) μὲ τὴν ἔνδειξιν ὅτι ἀντίτυπα αὐτῆς ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἑλλάδος (TEXN. 226 F), εἰς τὴν Γεννάδειον Βιβλιοθήκην (KG 847) καὶ εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος (244 IB).